Contributed by Peter Veltmans
zondag, 21 november 2004 -

Een tijdje geleden was het heisa rond de figuur van Mieke Vogels. Aanleiding was de stellingname van het groene OCMW-raadslid te Antwerpen inzake de kwestie van de gezinshereniging voor (groot-)ouders van in België gevestigde immigranten (of hun nakomelingen). Mevrouw Vogels is van mening dat aan deze vorm van gezinshereniging paal en perk gesteld dient te worden.

Vogels geeft twee verschillende argumenten. Enerzijds is het volgens de groene politica onrechtvaardig mensen los te rukken uit hun natuurlijke omgeving om ze hier te laten vereenzamen, terwijl anderzijds ons stelsel van sociale zekerheid deze last niet kan blijven dragen. Ogenschijnlijk lijkt het eerste argument ingegeven te zijn door humanitair medeleven. Of dat inderdaad zo is, hangt sterk af van de remedie die wordt voorgesteld. Wat is het probleem van mensen die hun erbarmelijke leefomstandigheden wensen om te ruilen voor een menswaardiger bestaan in het Westen? Precies, dat hun leefomstandigheden erbarmelijk zijn. Mevrouw Vogels stelt voor daar iets aan te doen door méér gerichte ontwikkelingshulp te verstrekken aan de betrokken landen. Naar ons gevoel deugt deze 'remedie' niet.

De vraag is of deze extra ontwikkelingsgelden de reële nood wel werkelijk zullen lenigen. Dat mag sterk betwijfeld worden. In de eerste plaats omdat ontwikkelingshulp nu eenmaal (ook als ze 'gericht' wordt) zeer beperkt is en daardoor slechts een marginale impact heeft op de socio-economische wording van de landen in kwestie. In de tweede plaats omdat de regimes in vele van deze landen door het westen in het zadel worden gehouden, ondanks hun corrupt karakter (wat met zich meebrengt dat een groot deel van de vermeende 'ontwikkelingshulp' enkel deze parasitaire 'elite' ten goede komt). Wie daarvan nog overtuigd moet worden, raden we de lectuur aan van enkele werken uit de (ook in groene kringen fel gesmaakte) andersglobalistische beweging.

Dat de ontwikkelingshulp überhaupt slechts een marginale rol speelt in de ontwikkeling van een land, is trouwens geen toeval. Historisch zijn de zogenaamde 'ontwikkelingslanden' immers eerder achtergestelde landen te noemen (achterstelling ten gevolge van de politiek van 'het Westen' zélf). Het gaat om voormalige (?) wingewesten, waar de Westerse investeringen grotendeels gebeurden om aan ruwe grondstoffen te raken; grondstoffen die dan hier verder verwerkt werden. In een bepaalde periode is ook de arbeidskracht zo'n grondstof geweest (denk aan de slavernij, maar ook aan de zucht naar goedkope, laaggeschoolde arbeidskrachten in de jaren '50 en '60). Er is geen enkele reden om te geloven dat de Belgische overheid vandaag méér zou willen doen, dan enkel hulp te bieden, die de afhankelijkheidsstatus van de zogenaamde 'ontwikkelingslanden' verder in stand zal houden. Of denkt mevrouw Vogels (en met haar de voltallige groene partij ?) misschien, dat de Belgische overheid haar zo geroemd sociaal model zal exporteren naar - bijvoorbeeld - een land als Marokko? Neen, als er al extra, al dan niet 'gericht', ontwikkelingsgeld naar dergelijke landen zal gaan, dan zal het enkel gaan om doekjes voor het bloeden. Wérkelijke investeringen, gericht op de duurzame ontwikkeling van deze landen, hoeven we zonder slag of stoot niet te verwachten. Precies over de daartoe benodigde strijd… horen we mevrouw Vogels niet of nauwelijks.

Het argument van Mieke Vogels dat we de mensen ginder moeten helpen, omdat ze hier toch maar verkommeren en vereenzamen, slaat de bal dan ook grondig mis. De waarheid is… dat ze ook 'ginder' verkommeren en vereenzamen. En ze doen dat omdat ze slachtoffer zijn van de logica van de ongelijke ontwikkeling, die het waarmerk is van het globaliserend kapitalistisch systeem waar wij allemaal mee opgescheept zitten. Daar komt nog bij dat ónze overheden deze problematiek nu niet bepaald snel naar een oplossing aan het brengen zijn. Kijk maar naar het gedraai en getalm inzake de kwijtschelding van de schuldenlast van de derde wereld. Kijk maar naar het fundamenteel onrechtvaardige verloop van de onderhandelingen in de schoot van de Wereld Handelsorganisatie of naar de verwerpelijke 'sociale aanpassingspolitiek' van het Internationaal Monetair Fonds. En vergeet ook niet de bedragen van de zogenaamde 'ontwikkelingshulp' eens te vergelijken met de enorme bedragen die jaarlijks in het Westen uitgegeven worden aan bewapening- en oorlogspolitiek… Overigens allemaal kwesties die tot voor kort ook regelmatig door de groene partij zélf werden aangeklaagd (al hebben ze er als regeringspartij ook weinig aan veranderd).

Eigenlijk is dit 'humanitaire' argument van Mieke Vogels niet meer dan een schaamlapje dat het

werkelijke argument aanvaardbaar moet helpen maken. Dat échte argument draait rond de stelling dat ons stelsel van sociale zekerheid zogenaamd niet in staat zou zijn deze vorm van gezinshereniging voor senioren te blijven dragen. Is dat zo? Om hoeveel mensen gaat het eigenlijk? Worden we echt bedreigd door onmetelijke horden van bejaarde vreemdelingen die hier komen 'teren' op 'ons' belastinggeld ? Mieke Vogels beweert dat het om "heel veel migranten" gaat. Wij durven dat sterk te betwijfelen.

Naar verluidt deden naar schatting 25.500 mensen vorig jaar een beroep op de mogelijkheid tot gezinshereniging. Enkel de EU-burgers onder hen kunnen zich laten herenigen met ouders, grootouders of kleinkinderen. Voor de overigen gaat de gezinshereniging niet verder dan het kerngezin (echtgeno(o)t(e) en kinderen). Volgens de bevolkingsstatistieken van het NIS telde ons land op 1 januari 2003 850.077 niet-EU-burgers (waarvan 280.743 in Vlaanderen). De kleinste groep daarvan wordt gevormd door de 65-plussers (5,4 % of 45.904 individuen). Overigens is het aantal naturalisaties alweer aan het dalen : van 61.980 in 2000 over 62.982 in 2001 tot 33.709 in 2002. Toch wordt, in lijn met de wijdverspreide paniekzaaierij rond de snel-Belg-wet, her en der subtiel (?) gesuggereerd dat ál deze 'nieuwe Belgen' erop uit zijn de sociale zekerheid te beroven. Wat zijn echter de feiten ? In een stad als Antwerpen deden 162 ouders of grootouders die herenigd werden met hun kinderen of kleinkinderen beroep op ondersteuning door het OCMW. Honderdtweeënzestig mensen!

Tegenover de duizenden die in de Scheldestad om andere redenen beroep doen op sociale bijstand kan dat tellen... Toch vindt Mieke Vogels dat "de wetgeving (…) ongelooflijk misbruikt wordt door nieuwkomers". Ongelooflijk, inderdaad, want het gaat om ronduit belachelijke aantallen.

Los van het marginale karakter van dit 'probleem', is het wel zo dat de OCMW's van grote centrumsteden een onevenredig groot gewicht van de maatschappelijke last op hun schouders torsen. De verdeling van die lasten over de diverse OCMW's is dus erg ongelijk. Zo blijkt bijvoorbeeld reeds lang dat ruim een kwart van alle behoeftigen in de provincie Antwerpen een beroep doen op de diensten van het OCMW van de stad Antwerpen. Voor de centrumsteden is dit een groot probleem, zeker indien het gaat om steden die gebukt gaan onder een torenhoge schuldenlast, zoals bijvoorbeeld Antwerpen. De klassieke 'remedie' voor dit soort problemen is het opleggen van een 'spreidingsplan' (eigenlijk een verkapte en in de praktijk niet uitvoerbare politiek van verplichte vestiging). Van een progressieve, groene politica zou je mogen verwachten dat ze daartegenover creatief uit de hoek zou komen, bijvoorbeeld door de kwijtschelding van de stedelijke schuld te eisen of de solidarisering van de sociale last door hogere bestuursniveau's zoals een (op te richten) stadsgewest, de Vlaamse deelstaat of de federale overheid. Er bestaan rond die ideeën studies (én wetsvoorstellen) genoeg, maar Mieke Vogels maakt er geen woord aan vuil. Wel zet mevrouw Vogels alle zeilen der verontwaardiging bij wanneer ze stelt dat "we een kleine oorlog aan het voeren zijn tegen mensen die sowieso al niets hebben". Inderdaad, maar waarom dan alle pijlen precies richten op… diezelfde mensen?

Wat is het probleem van 'onze' sociale zekerheid ? Precies de onderfinanciering ervan. En waar komt deze onderfinanciering vandaan ? Precies van de vele lastenverlagingen die de opeenvolgende regeringen bleven toekennen aan de werkgevers (óók door de regering waar Mieke Vogels zélf deel van uitmaakte en overigens zónder dat er van de beloofde terugverdieneffecten ook maar iets is in huis gekomen). Dat en niks anders zorgt ervoor dat we in dit leuke land stilaan met een letterlijk levensgevaarlijk sociaal deficit dreigen opgezadeld te worden. Mevrouw Vogels erkent dat ook, net zoals ze de noodzaak bijtreedt tot herfinanciering van de sociale zekerheid. Maar, terwijl de vakbonden ijveren voor het heffen van een vermogensbelasting ten voordele van de sociale zekerheid, kan mevrouw Vogels geen woord van steun voor dergelijke sociale politiek over haar lippen krijgen. Liever legt ze de nadruk op de "dreiging van onderuit" voor onze sociale zekerheid. Daarmee stigmatiseert ze een uitzonderlijk klein, door hun huidskleur erg zichtbaar en sociaal-economisch zeer kwetsbaar bevolkingsgroepje.

Wat hoopt de medeauteur van 'Politieke Herbebossing' met dit alles te bereiken ? Denkt ze dat ze

door het innemen van dergelijke standpunten zichzelf en haar partij geloofwaardiger zal maken bij een groter deel van het kiespubliek ? Of wil ze aantonen dat de zelfgekozen oppositiekuur van haar partij toch vooral moet beoordeeld worden op de 'constructiviteit' ervan ? En is het zó dat ze blijk wil geven van de door Vera Dua gewenste "noodzaak aan oppositie ter linkerzijde" ? Het zou allemaal lachwekkend zijn, als het niet zo droevig én gevaarlijk was. Want Mieke Vogels helpt met haar stellingname de rechtse onderstroom in de publieke opinie verder versterken, alsof die al niet sterk genoeg was. Ze helpt voedsel geven aan de loze bewering als zouden 'de vreemdelingen' hier 'teren op ons zweet'. Ze helpt bijgevolg het bedje spreiden voor uiterst-rechts (voor zover die daar nog behoefte aan zouden hebben). Ze laat zo duizenden mensen in de steek die zich dag in dag uit inzetten voor meer begrip tussen de diverse gemeenschappen in onze samenleving. En vooral, in plaats van te helpen opnieuw een beetje hoop in onze door neo-liberalen overheerste politiek binnen te brengen, maakt ze dit met haar misplaatst populisme nog een beetje moeilijker, zoniet hopelozer. Het feit dat ze met deze aanpak luid applaus oogst bij haar politieke tegenstanders (!) en bij vele opiniemakers in de media mag voor haar dan al een hart onder de riem betekenen; op langere termijn helpt ze daarmee de samenleving nóg hartelozer te maken.